

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

КРАСЮК ІННА ВІТАЛІЇВНА

УДК [336.71:005.93](043.3)

ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Суми – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України”.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор *Васильєва Тетяна Анатоліївна*, Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, завідувач кафедри банківської справи.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор *Івасів Ігор Богданович*, Державний вищий навчальний заклад “Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана” Міністерства освіти і науки України, професор кафедри банківської справи;

кандидат економічних наук, доцент *ЧмUTOва Ірина Миколаївна*, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри банківської справи.

Захист дисертації відбудеться 29 травня 2015 р. о ____ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.081.01 у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України” за адресою: 40000, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України” за адресою: 40000, м. Суми, вул. Покровська, 9/1.

Автореферат розісланий “ ____ ” _____ 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, доцент

Т. Г. Савченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр., яка в Україні переросла в нову кризу 2013–2015 рр., спричинила суттєве падіння ефективності діяльності вітчизняних банків. Загалом за 2008–2014 рр. рентабельність їх активів зменшилася в 11 разів (з 1,1 до 0,1 %), а приріст активів більшою мірою обумовлювався інфляцією (в тому числі й девальвацією гривні), ніж реальним збільшенням попиту на банківські послуги. Сформована на сьогодні в переважній більшості банків України модель управління орієнтована на задоволення інтересів власників та бізнес-груп, тоді як інтереси клієнтів, кредиторів, держави та суспільства враховуються недостатньою мірою. Це створює перешкоди для зростання вартості банківського бізнесу (ВББ), яка сьогодні перетворилася на загальновизнаний індикатор успішності, стійкості та інвестиційної привабливості банків. Це обумовлює необхідність запровадження у вітчизняних банках політики вартісно-орієнтованого управління банком (ВОУБ), яка спрямована на збереження та збільшення ВББ, узгодження економічних інтересів всіх його стейкхолдерів.

Теоретичні основи та особливості практичного застосування концепції ВОУБ розглянуті в роботах таких зарубіжних вчених як: Г. Александер (G. Alexander), А. Дамодаран (A. Damodaran), Т. Коллер (T. Koller), Т. Коупленд (T. Copeland), А. Маршал (A. Marshall), Ф. Модільяні (F. Modigliani), С. Пенмен (S. Penman), П. Роуз (P. Rose), Дж. Сінкі (J. Sinkey), Д. Тобін (J. Tobin) та інших. Специфічні особливості застосування вартісно-орієнтованого підходу до управління вітчизняними банками розглянуті в роботах таких українських вчених, як: Г. М. Азаренкова, М. Д. Алексеєнко, Т. А. Васильєва, О. Д. Вовчак, Ж. М. Довгань, І. Б. Івасів, О. М. Костюк, С. В. Леонов, О. Г. Мендрул, А. А. Пересада, Т. Г. Савченко, Р. І. Тиркало, І. М. Чмутов та ін.

Незважаючи на значний обсяг наукових напрацювань у сфері ВОУБ, існує багато питань, які потребують продовження наукового пошуку у зв'язку з динамічністю та мінливістю розвитку світового фінансового середовища. Так, зокрема, подальшого розвитку потребують науково-методичні засади врахування впливу факторів формування ВББ на інтереси стейкхолдерів банку; оцінювання якості ВОУБ та впливу на неї нематеріальних факторів ВББ; оцінювання рівня сталості розвитку банку як запоруки збереження його вартості; формування стратегій ВОУБ відповідно до структури його балансу та приналежності банку до відповідного кластера за детермінантами формування ВББ. Об'єктивна потреба у вирішенні зазначених завдань обумовлює вибір теми дисертаційного дослідження, його мету та завдання, а також підтверджує його актуальність та практичну значимість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Положення дисертації узгоджуються з пріоритетними напрямками наукових досліджень ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”. Зокрема, до звіту за темою “Сучасні технології фінансово-банківської діяльності

в Україні” (номер державної реєстрації 0103U006965) включено пропозиції автора щодо оцінювання якості ВОУБ з урахуванням матеріальних та нематеріальних факторів формування ВББ; за темою “Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу” (номер державної реєстрації 0107U012112) – щодо формування стратегії ВОУБ для банків з різних кластерів, виокремлених за детермінантами ВББ.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є удосконалення науково-методичних підходів до реалізації концепції вартісно-орієнтованого управління в банках України.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- здійснити структурно-декомпозиційний аналіз дослідження ВББ, проаналізувати науково-методичні підходи до її оцінювання;
- систематизувати теоретичне підґрунтя дослідження змісту ВОУБ;
- дослідити досвід, особливості та проблеми розвитку ВОУБ в Україні;
- обґрунтувати систему ланцюгів явного та опосередкованого впливу матеріальних та нематеріальних факторів формування ВББ на інтереси стейкхолдерів банку;
- обґрунтувати канали впливу нематеріальних факторів формування ВББ на підвищення якості ВОУБ;
- побудувати багатфакторну модель оцінювання якості ВОУБ з урахуванням матеріальних та нематеріальних факторів формування ВББ;
- розробити підхід до оцінювання рівня сталості розвитку банку як індикатора ефективності реалізації довгострокової стратегії ВОУБ;
- розробити механізм коригування часових горизонтів реалізації стратегії ВОУБ через врахування дюрації фінансових активів та зобов’язань банку;
- розробити систему адекватних індикаторів ВББ в Україні та на їх основі – пропозиції щодо формування стратегії ВОУБ для банків з різних кластерів, виокремлених за детермінантами вартості.

Об’єктом дослідження є економічні відносини, що виникають між стейкхолдерами в процесі управління банком, орієнтованого на максимізацію його вартості.

Предметом дослідження є науково-методичне забезпечення та практичний інструментарій ВОУБ.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дисертаційного дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, теорії фінансів, інвестиційного та фінансового менеджменту, грошей та кредиту, банківської справи, сучасні концепції корпоративного управління банком, а також наукові праці, присвячені проблемам формування та управління ВББ.

Відповідно до поставлених завдань автором використано наступні методи наукового дослідження: аналіз, синтез, наукова абстракція, декомпозиція, порівняльний аналіз (при дослідженні сутності ВББ та ВОУБ); логічне узагальнення, системно-структурний аналіз, групування (при вивченні основних напрямків впливу факторів формування ВББ на інтереси стейкхолдерів банку);

експертних оцінок (при дослідженні детермінант забезпечення якості ВОУБ); економіко-математичне моделювання, кореляційно-регресійний та кластерний аналіз (при розробці стратегій ВОУБ, оцінюванні якості ВОУБ та рівня сталості розвитку банку).

Інформаційно-фактологічною базою дисертації є: закони України, нормативні акти Кабінету Міністрів України, аналітична та статистична інформація Національного банку України (НБУ), Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР); статистичні дані біржі ПФТС, Української біржі, вітчизняних та зарубіжних рейтингових агенцій, консалтингових компаній, фінансова звітність українських банків, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо формування та управління ВББ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні існуючих та обґрунтуванні ряду нових науково-методичних підходів до реалізації концепції вартісно-орієнтованого управління в банках України.

Найбільш вагомими науковими результатами дослідження є такі:

вперше:

- розроблено науково-методичні засади оцінювання рівня сталості розвитку банку як індикатора ефективності реалізації довгострокової стратегії ВОУБ, який враховує рівень економічної доцільності функціонування банку, його операційної активності та фінансової самостійності, а також зацікавленості власників у розвитку банку на тривалу перспективу. Рейтингування банків за цим показником дозволяє завчасно виявляти банки з низьким рівнем ефективності ВОУБ та обмеженими внутрішніми резервами для стабільного функціонування у довгостроковій перспективі;

удосконалено:

- науково-методичний підхід до оцінювання якості ВОУБ, що, на відміну від існуючих, здійснено шляхом побудови багатофакторної моделі, яка передбачає максимізацію відношення ринкової вартості власного капіталу банку до вартості його заміщення, враховує узгодженість маркетингових та фінансово-управлінських факторів ВОУБ. Це дозволило обґрунтувати, що найбільший вплив на якість ВОУБ мають: ефективність витрат на персонал (збільшує) та частка прострочених кредитів у кредитному портфелі банку (зменшує), що створює підґрунтя для конкретизації рекомендацій щодо підвищення якості ВОУБ у банку;
- науково-методичний підхід до врахування фактора часу в процесі ВОУБ, який відрізняється від існуючих коригуванням часових горизонтів реалізації стратегії ВОУБ, виходячи зі співвідношення дюрації фінансових активів та зобов'язань банку, що дозволяє врахувати рівень імунізації банку від процентного ризику та ризику ліквідності;
- методичні засади формування стратегічних векторів ВОУБ шляхом обґрунтування стратегій управління чинниками людського, клієнтського, соціального, процесного та інноваційного капіталу банку для трьох кластерів банків України, виокремлених за детермінантами формування ВББ: середньорічним

темпом приросту активів банку, рівнем адекватності його регулятивного капіталу та рівнем рентабельності його капіталу;

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування нематеріальних драйверів ВОУБ, що відрізняється від існуючих підходів визначенням каналів впливу на якість ВОУБ груп чинників людського, клієнтського, соціального, процесного та інноваційного капіталу банку, що дозволяє визначати точки біфуркації ВББ по кожній з них як основу для координації управлінських рішень в процесі ВОУБ;
- методичні засади обґрунтування каналів ВОУБ шляхом визначення прямих та опосередкованих взаємозв'язків між матеріальними та нематеріальними факторами формування ВББ, що дозволило сформувати систему розгалужених та взаємообумовлених ланцюгів їх впливу на задоволення інтересів кожної з трьох груп стейкхолдерів (прямого, опосередкованого та системного впливу).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення дисертації доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій. Пропозиції дисертанта щодо оцінювання рівня сталості розвитку банків можуть бути використані НБУ при плануванні довгострокової стратегії розвитку грошово-кредитного ринку; щодо обґрунтування каналів ВОУБ, оцінювання якості ВОУБ – власниками та топ-менеджментом банків при формуванні стратегії ВОУБ; щодо врахування фактора часу в процесі ВОУБ – потенційними інвесторами при прийнятті інвестиційних рішень та розробці планів реорганізації банку.

Висновки та рекомендації дисертанта щодо впливу нематеріальних чинників на зростання ВББ впроваджені в діяльність Сумської філії ПАТ КБ “Приватбанк” (довідка від 27.11.2014 № 07/2054); щодо визначення часового горизонту стратегічного розвитку на основі оцінки дюрації активів та зобов'язань банку – в діяльність філії – Сумського обласного управління АТ “Ощадбанк” (довідка від 10.12.2014 № 001-06/1533); щодо оцінки рівня сталості розвитку банку як індикатора ефективності реалізації довгострокової стратегії ВОУБ – в діяльність відділення ПАТ “ОТП Банк” в м. Суми (довідка від 02.12.2014 № 153-13/436); щодо комплексного оцінювання якості ВОУБ – у діяльність відділення “Сумське” ПАТ “Альфа-банк” (довідка від 25.11.2014 № 01-13/1548).

Одержані дисертантом наукові результати використовуються в навчальному процесі ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” при викладанні дисциплін: “Фінансовий менеджмент в банку”, “Антикризове управління банком” та “Аналіз банківської діяльності” (акт про впровадження від 22.12.2014).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійно виконаною науковою роботою. Наукові положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно і відображені

в опублікованих працях. Результати, опубліковані дисертантом у співавторстві, використані у дисертаційній роботі лише в межах його особистого внеску.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації доповідалися та отримали схвальну оцінку на міжнародних науково-практичних конференціях, серед яких: “Wykształcenie i nauka bez granic – 2009” (м. Пшемисль, Польща, 2009 р.), “Проблеми формування нової економіки XXI століття” (м. Дніпропетровськ, 2009 р.), “Фінансові та соціально-політичні проекти модернізації суспільства в умовах відновлення економічного зростання” (м. Ірпінь, 2011 р.), “Бъдещето проблемите на световната наука” (м. Софія, Болгарія, 2009 р.), “Фінансово-кредитний механізм в соціально-економічному розвитку країни” (м. Макіївка, 2011 р.), “Менеджмент, маркетинг, підприємництво: перспективні напрямки розвитку” (м. Одеса, 2015 р.), “Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів” (м. Львів, 2015 р.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано у 18 наукових працях загальним обсягом 5,18 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,34 друк. арк., у тому числі: розділи у 4 колективних монографіях, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у нефахових наукових виданнях України (з них 6 – у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз), 7 публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Структура і зміст роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації – 272 сторінки, в тому числі: основного тексту 209 сторінок, 37 таблиць, 29 рисунків, 7 додатків, список використаних джерел з 201 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі “**Теоретичні основи та досвід реалізації вартісно-орієнтованого управління банками України**” здійснено структурно-декомпозиційний аналіз ВББ та узагальнено науково-методичну базу її оцінювання; систематизовано теоретичне підґрунтя ВОУБ; досліджено цикл його реалізації; узагальнено досвід, особливості та проблеми ВОУБ в Україні.

В роботі проаналізовано класифікацію видів вартості бізнесу, підходи до визначення сутності поняття “ВББ”. Обґрунтовано, що найбільш поширеними на сьогодні є наступні підходи до визначення ВББ: 1) балансовий (ВББ як вартість наявних у суб’єкта господарювання активів); 2) ринковий (ВББ як ринкова вартість власного капіталу банку); 3) інвестиційний (ВББ як вартість інвестованого капіталу). Види ВББ в роботі досліджено в межах наступних класифікаційних ознак: 1) залежно від сфери використання (ринкова, нормативно-розрахункова, балансова); 2) за методологією оцінки (заміщення, відтворення); 3) залежно від цілей фінансового управління (поточна, майбутня); 4) залежно від цілей оцінки (інвестиційна, ліквідаційна, для цілей оподаткування, утилізаційна, для цілей страхування, спеціальна).

ВОУБ автором розуміється як процес цілеспрямованого впливу суб’єктів (осіб, які приймають відповідні рішення) на ВББ в цілому та окремі її структу-

роутворюючі елементи шляхом вибору стратегії її зростання, вибору відповідних інструментів аналізу та планування оперативних та стратегічних заходів для досягнення заданого у відповідному часовому горизонті приросту ВББ. Цикл ВОУБ демонструє рис. 1.

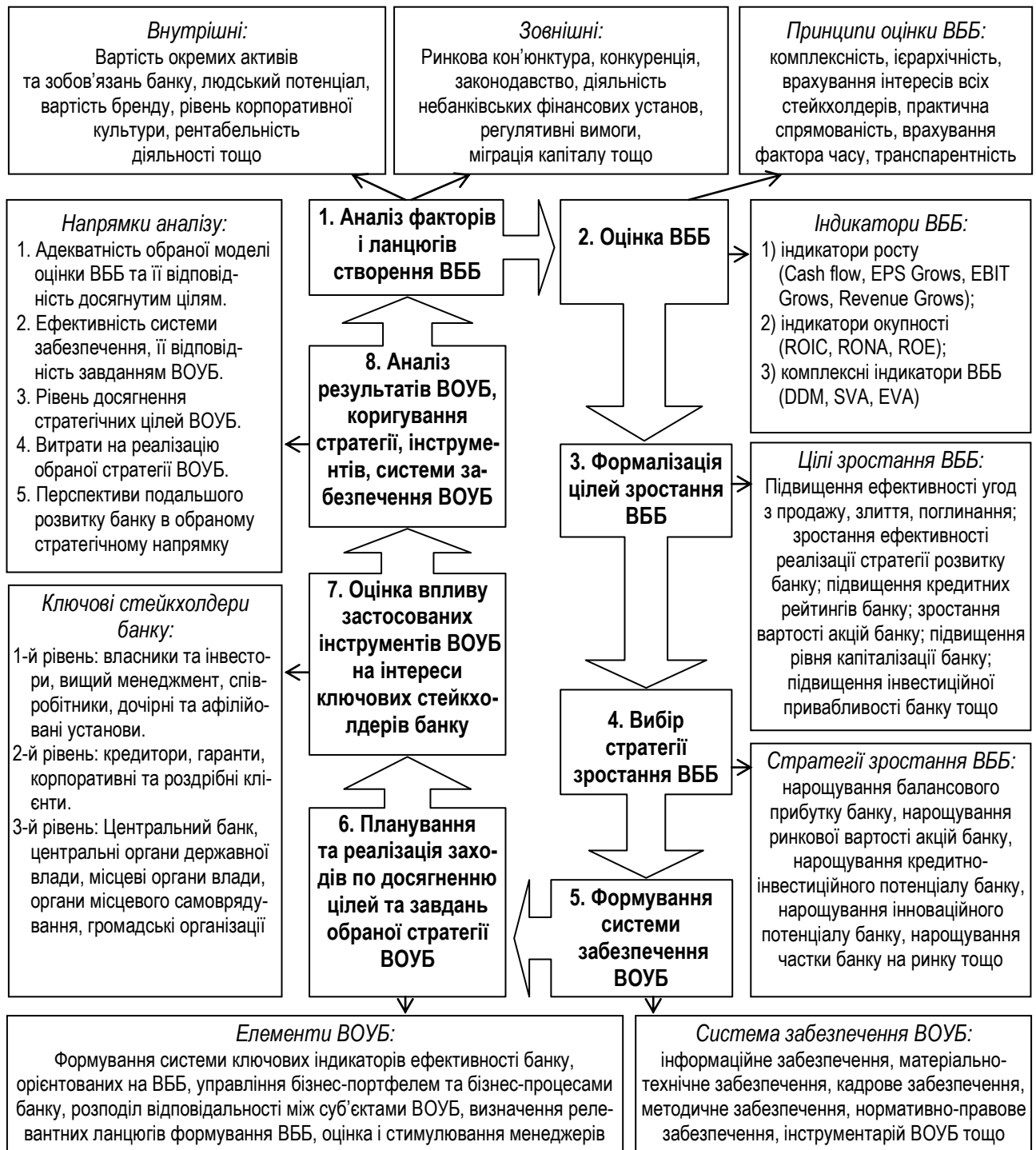

Рисунок 1 – Цикл ВОУБ

Перевагами ВОУБ порівняно з традиційним управлінням банком автор вважає: 1) орієнтацію на досягнення цілей основних стейкхолдерів банку;

2) підвищення інвестиційної привабливості банку; 3) наявність цілісної концепції управління усіма структурними підрозділами банку; 4) поглиблене опрацювання інформації для підвищення якості управлінських рішень; 5) узгодження стратегічних та оперативних цілей; 6) орієнтація на майбутні вигоди банку, а не на історичні дані; 7) врахування альтернативних витрат та ризиків; 8) зростання ефективності реалізації інвестиційної, дивідендної політики та політики управління оборотним капіталом банку; 9) забезпечення ефективної системи мотивації персоналу та ін.

При практичній реалізації концепції ВОУБ в Україні виникає ряд проблем, які, з одного боку, пов'язані з трансформаційними перетвореннями у вітчизняній банківській системі, а з іншого – обумовлені внутрішніми деформаціями в діяльності конкретних банків. Основними з них автор вважає такі:

- 1) фактична відсутність у вільному обігу на біржовому ринку цінних паперів акцій банків (близько 1 %);
- 2) недосконалість існуючих у банках механізмів корпоративного управління, зокрема – дублювання повноважень органів управління; порушення принципу незалежності у діяльності наглядової ради; незначні реальні можливості впливу міноритарних акціонерів на прийняття рішень та їх фактична залежність від рішень мажоритарних акціонерів;
- 3) низький рівень транспарентності банків в Україні;
- 4) низький рівень прибутковості діяльності банків (в 2014 р. рентабельність капіталу банків була від'ємною (ROE = -9,12 %), що унеможливило їх автономне інвестування та ускладнює перехід до концепції ВОУБ);
- 5) зниження міжнародних кредитних рейтингів України (на початок 2014 р. Standard & Poors знизив його до CCC+) та рейтингів більшості банків, що знижує інтерес потенційних інвесторів до них;
- 6) суттєва реструктуризація банківської системи України, яка супроводжується ліквідацією значної кількості банків (на початок 2015 р. в стані ліквідації перебувало 33 банки, рішення про ліквідацію 25 з них було прийнято протягом 2014 р.);
- 7) девальвація національної валюти (протягом 2014 р. – початку 2015 р. гривня знецінилася більш ніж у 2 рази), що змушує банки концентрувати управлінські зусилля не на зростанні ВББ, а на забезпеченні їх фінансової стійкості;
- 8) політична та макроекономічна нестабільність, яка ускладнює процеси прогнозування перспектив подальшого розвитку банків;
- 9) неефективні системи ризик-менеджменту в більшості банків (використання застарілих методик аналізу ризиків).

У другому розділі **“Узгодження матеріальних та нематеріальних факторів вартісно-орієнтованого управління банками України”** сформовано систему ланцюгів явного та опосередкованого впливу матеріальних та нематеріальних факторів формування ВББ на інтереси стейкхолдерів банку; обґрунтовано канали впливу нематеріальних факторів формування ВББ на підвищення якості ВОУБ; побудовано багатофакторну модель оцінювання якості ВОУБ з урахуванням матеріальних та нематеріальних факторів.

З метою дослідження взаємозв'язків між ВОУБ та зацікавленими особами автором впорядковано стейкхолдерів банку за напрямком його впливу на рівень задоволення їх інтересів:

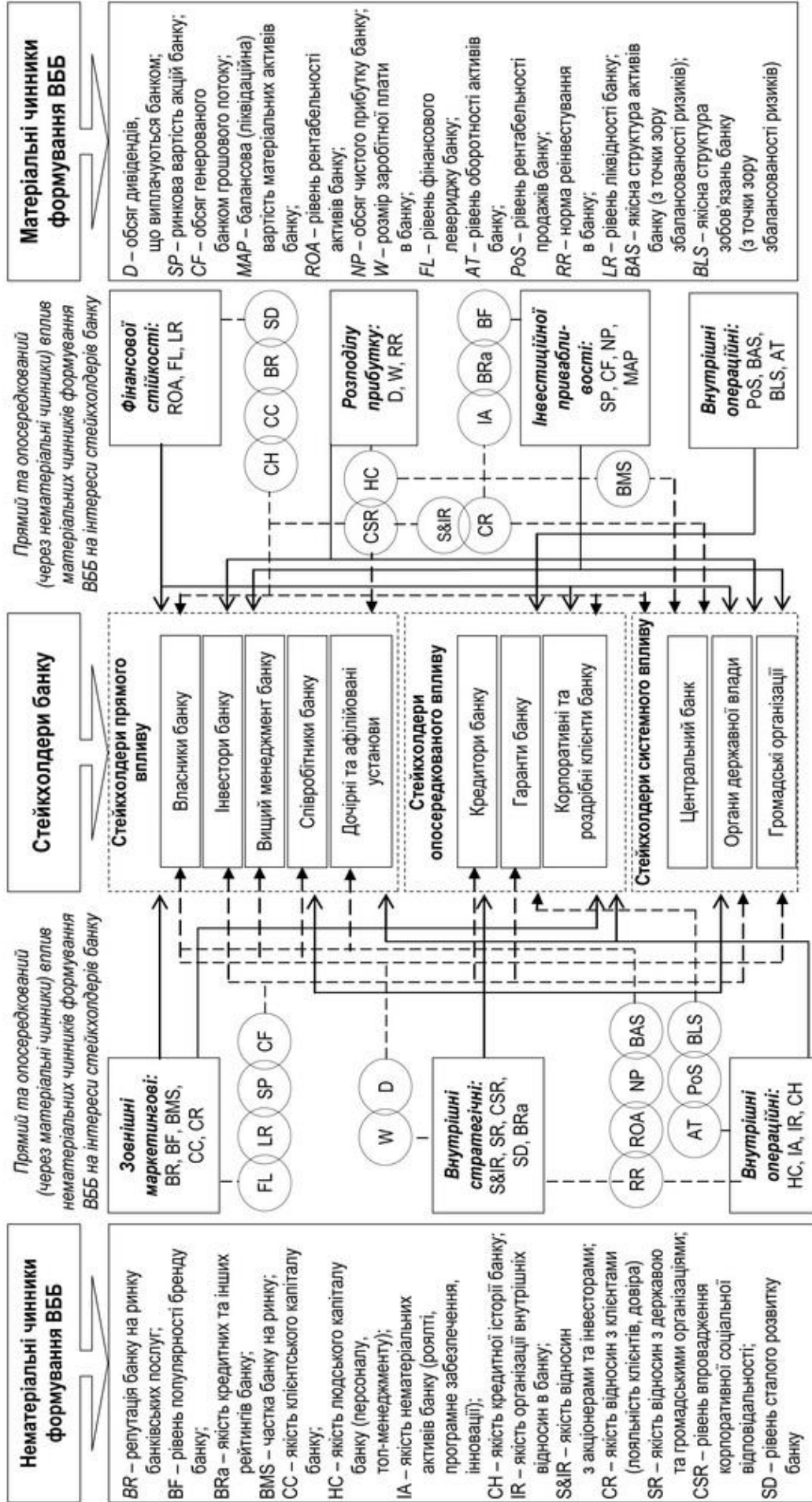
- стейкхолдери прямого впливу (вплив ВОУБ на рівень їх добробуту є прямим: через зростання рівня заробітної плати, дивідендних виплат, вартості акцій тощо);
- стейкхолдери опосередкованого впливу (вплив ВОУБ на рівень їх добробуту є опосередкованим: через зростання рівня надійності, платоспроможності банку, що забезпечує виконання ним своїх зобов'язань);
- стейкхолдери системного впливу (ефективне ВОУБ в окремих банках підвищує загальний рівень стабільності банківської системи, довіри населення до банків, ефективності економічної взаємодії між банками та іншими суб'єктами економіки).

Узагальнення наукових праць, присвячених ВОУБ, засвідчило, що більшість авторів концентрують увагу на необхідності управління матеріальними чинниками формування ВББ, тоді як вплив нематеріальних чинників на інтереси стейкхолдерів розглядається переважно через маркетинговий канал (репутація банку, якість відносин, популярність бренду та інше як фактори збільшення клієнтської бази банку та, відповідно – зростання прибутку). У той же час практика корпоративного управління в зарубіжних банках та нефінансових корпораціях засвідчує, що нематеріальні активи можуть формувати до 80 % вартості корпоративних прав. На відміну від існуючих підходів, автор розглядає не тільки прямі канали впливу цих двох груп факторів формування ВББ на інтереси стейкхолдерів банку, а й опосередковані (вплив матеріальних факторів через нематеріальні і навпаки), що дозволило сформувати систему розгалужених та взаємообумовлених ланцюгів впливу (рис. 2).

Сьогодні в Україні ключовими нематеріальними факторами ВОУБ є: 1) управління відносинами з клієнтами, кредиторами та інвесторами, оскільки в умовах фінансової нестабільності воно забезпечує компенсаційні можливості банку та знижує негативний екстраверсійний ефект кризових явищ; 2) підвищення рівня інноваційності банку, що набуває особливої актуальності в умовах загострення конкуренції між банками, активізації дій НБУ в напрямку зменшення їх загальної кількості, появи нових технологій банківської діяльності та її віртуалізації, глобалізації світового фінансового ринку, що робить банківські послуги більш доступними, поширеними та дешевими.

Автором досліджено канали впливу нематеріальних факторів ВОУБ на його якість:

- група чинників людського капіталу (підвищення рівня освіти, досвіду, результативності, лояльності працівників тощо) впливає на якість ВОУБ через зростання рівня інтелектуального капіталу банку, створення сприятливих умов для саморозвитку та самовдосконалення, що в кінцевому підсумку збільшує результативність управлінських рішень;

→ – явний вплив - - - -> – латентний вплив

Рисунок 2 – Система ланцюгів явного та опосередкованого впливу матеріальних та нематеріальних факторів формування ВББ на інтереси стейкхолдерів банку

- група чинників клієнтського капіталу (управління лояльністю клієнтів, налагодження зворотного зв'язку з ними тощо) впливає на якість ВОУБ через формування стійких каналів зв'язку між банком та клієнтами як одними з визначальних стейкхолдерів, що забезпечує позитивне сприйняття клієнтами управлінських рішень, зменшує рівень протидії нововведенням, знижує ймовірність конфліктів, сприяє зростанню обсягів реальної та потенційної клієнтської бази, розширенню частки банку на ринку, спектра послуг;
- група чинників соціального капіталу (корпоративна соціальна відповідальність, доброчинність, волонтерство) впливає на якість ВОУБ через формування позитивного іміджу соціально відповідального банку, який орієнтований не лише на збільшення прибутку, а й на створення соціальних благ для суспільства в цілому та окремої територіальної громади;
- група чинників інноваційного капіталу (створення власних інновацій, використання інновацій в діяльності, участь у фінансуванні інноваційних проєктів тощо) впливає на якість ВОУБ через зростання ефективності використання ресурсів банку та відкриття нових напрямків розвитку;
- чинники процесного капіталу (налагодженість інформаційних каналів, бізнес-процесів, розвиток технологій банківської діяльності, контролінг) впливають на якість ВОУБ через уникнення дублювання функцій та задач у банку, підвищення оперативності рішень, економію витрат тощо.

Автор стверджує, що необхідною умовою приросту ВББ є узгодженість матеріальних та нематеріальних факторів ВОУБ в контексті забезпечення зростання його якості. З огляду на це існує об'єктивна необхідність розвитку методичних засад оцінювання якості ВОУБ з урахуванням рівня цієї узгодженості. Для вирішення вказаної задачі в роботі розроблено багатофакторну модель (рис. 3), яку апробовано на прикладі ПАТ “Райффайзен Банк Аваль” за даними 2004–2014 рр. Емпіричним показником якості ВОУБ автором обрано коефіцієнт Тобіна, який розраховується як відношення ринкової вартості власного капіталу (біржовий курс акцій) до вартості його заміщення (власний капітал на 1 акцію), оскільки він дає змогу врахувати як матеріальні, так і нематеріальні чинники формування ВББ. Результати моделювання засвідчили, що вирішальними для забезпечення якості ВОУБ є фактори фінансово-управлінського характеру, що створює підґрунтя для конкретизації рекомендацій щодо підвищення якості ВОУБ у даному банку.

У третьому розділі **“Стратегічні орієнтири розвитку вартісно-орієнтованого управління в банках України”** розроблено підхід до оцінювання впливу ВОУБ на рівень сталості розвитку банку; механізм коригування часових горизонтів реалізації стратегії ВОУБ через врахування дюрації фінансових активів та зобов'язань банку; розроблено пропозиції щодо формування стратегій ВОУБ для банків України.

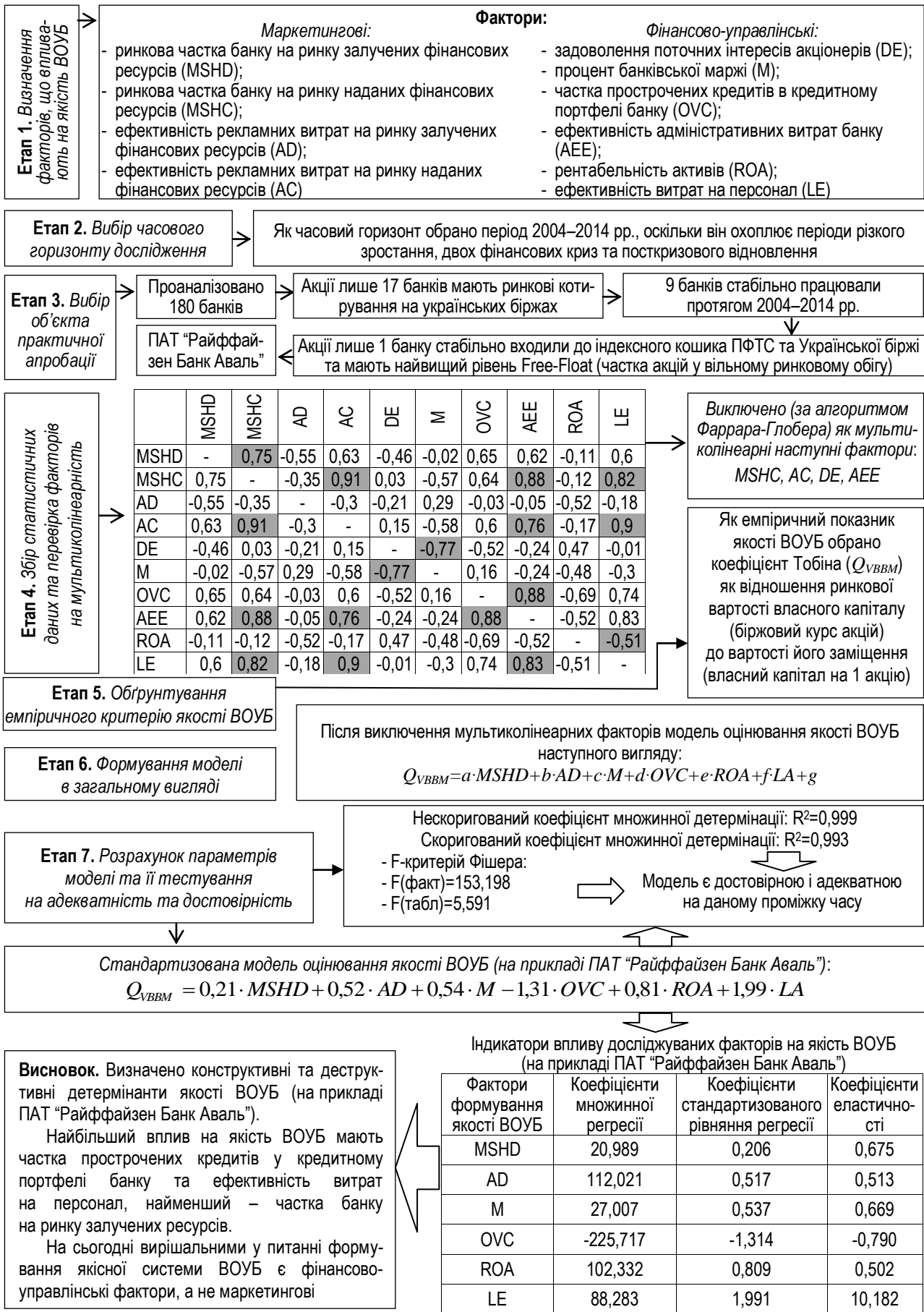

Рисунок 3 – Багатофакторна модель оцінювання якості ВОУБ

Однією з необхідних умов ефективного ВОУБ у контексті забезпечення узгодженості довгострокових інтересів всіх його стейкхолдерів слід вважати сталий розвиток банку, оскільки динамічність та непрогнозованість змін зовнішнього та внутрішнього середовищ функціонування банку часто унеможливають реалізацію довгострокових стратегій управління ним.

Забезпечення сталості розвитку банку передбачає дотримання принципу RFR (прийняття сьогодні на себе відповідальності за результати діяльності в майбутньому), що вимагає запровадження ряду заходів, спрямованих на створення антикризового стабілізаційного буфера ВББ. Автор стверджує, що про високий рівень сталості розвитку банку можна говорити, якщо є підтвердження: 1) економічної доцільності його функціонування (банк демонструє позитивну динаміку рентабельності продажів); 2) високого рівня операційної активності (високий рівень оборотності активів); 3) фінансової самостійності банку, наявності потенціалу до розширення діяльності (фінансовий леверидж); 4) зацікавленості власників банку у його подальшому розвитку на тривалу перспективу (високий рівень норми реінвестування).

З огляду на це, в роботі запропоновано визначати індекс сталості розвитку банку (I_{SD}) наступним чином:

$$I_{SD} = \frac{\sum_{t=1}^T \left(CA_t \cdot \sum_{i=1}^6 (AG_{it} \cdot rr_{it}) \right)}{\sum_{t=1}^T \frac{EQ_t}{(1+r)^t}} \cdot \left(1 + \frac{\sum_{t=1}^T \frac{SP_t \cdot RR_t}{CA_t \cdot CP_t}}{T} \right)^T \quad (1)$$

де CA_t – рівень адекватності власного капіталу банку в t -му році; AG_{it} – балансова вартість активів банку відповідної i -ї групи активів за рівнем ризику в t -му році; rr_{it} – норма ризику для відповідної групи активів банку в t -му році; SP_t – рівень рентабельності продажів банку в t -му році; RR_t – норма реінвестування в банку в t -му році; CP_t – рівень продуктивності капіталу банку в t -му році; T – ретроспективний горизонт оцінювання ВББ (кількість років); r – норма дисконтування; EQ_t – сума власного капіталу банку в t -му році.

Автором здійснено розрахунки показника I_{SD} (табл. 1) для банків 1-ї групи за класифікацією НБУ за 2011–2014 рр. (з ретроспективним горизонтом оцінювання 3 роки).

При розрахунках використано класифікацію активів банку за рівнем ризику та встановлені для кожної групи активів норми ризику відповідно до Постанови НБУ № 368 (в редакції від 23.01.2015).

Як свідчить табл. 1, як в 2013 р., так і в 2014 р. рівень сталості розвитку був найвищим у: ПАТ “УкрСиббанк”, ПАТ “Перший український міжнародний банк”, ПАТ АБ “Укргазбанк” та ПАТ “Райффайзен Банк Аваль”, що свідчить про орієнтацію власників даних банків на довготривалий стратегічний розвиток, підтримку ними банків у кризові періоди та ефективне використання ВОУБ у своїй діяльності. Найнижчі позиції у рейтингу банків за рівнем сталості роз-

витку в 2013 р. займали банки з російським капіталом: ПАТ “Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк”, ПАТ “ВТБ Банк”, ПАТ “Дочірній банк Сбербанку Росії”, ПАТ “Альфа-Банк”, що свідчить про орієнтацію власників цих банків на короткострокову стратегію ВОУБ. На жаль, в 2014 р. суттєво погіршилися рейтингові позиції у двох вітчизняних державних банків: ПАТ “Державний експортно-імпортний банк України” та ПАТ “Державний Ощадний банк України”, які ще роком раніше займали в рейтингу 6-те та 8-ме місця відповідно. Це є наслідком участі цих банків у фінансуванні дефіциту державного бюджету (шляхом купівлі ОВДП), що суттєво вплинуло на їх ліквідність та фінансову самостійність.

Таблиця 1 – Результати розрахунку індексу сталості розвитку банків України (1-ї групи) за 2013–2014 рр.

Назва банку	Власний капітал, млн. грн.		<i>I_{SD}</i>		Місце в рейтингу за <i>I_{SD}</i>	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
ПАТ КБ “Приватбанк”	20 311,62	22 696,36	1,04	1,00	7	5
ПАТ “Державний Ощадний банк України”	20 455,51	22 749,16	1,04	0,62	6	12
ПАТ “Державний експортно-імпортний банк України”	18 083,28	13 536,22	1,02	0,54	8	13
ПАТ “Дельта Банк”	3 325,344	4 749,714	0,94	0,93	11	7
ПАТ “Райффайзен Банк Аваль”	7 236,738	6 148,3	1,32	1,07	3	4
ПАТ “Укрсоцбанк”	8 667,738	6 238,628	1,00	0,71	10	10
ПАТ “Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк”	5 384,19	6 075,543	0,49	0,10	15	15
ПАТ “Дочірній банк Сбербанку Росії”	3 666,785	3 904,103	0,66	0,74	13	9
ПАТ “Перший український міжнародний банк”	4 652,3	4 777,262	1,22	1,34	4	2
ПАТ “Комерційний банк “НАДРА”	4 032,299	3 385,509	1,00	0,76	9	8
ПАТ “Альфа-Банк”	4 198,756	3 509,689	0,87	0,70	12	11
ПАТ “БАНК “Фінанси та кредит”	2 108,622	2 649,05	1,11	0,99	5	6
ПАТ “ВТБ Банк”	3 206,944	5 087,654	0,51	0,53	14	14
ПАТ “УкрСиббанк”	2 650,275	1 780,587	5,30	34,89	1	1
ПАТ АБ “Укргазбанк”	4 522,482	1 570,507	1,81	1,16	2	3

У контексті дослідження впливу ВОУБ на стратегію розвитку банку особливої актуальності набуває встановлення часових горизонтів реалізації управлінських заходів. Враховуючи процентну природу діяльності банку, необхідною умовою забезпечення стабільності та сталості його розвитку в контексті зростання ВББ є імунізація його балансу, головним завданням якої є підбір такої комбінації активів і пасивів, яка дає змогу балансу в цілому стати нечутливим до змін ринкових ставок. Наявність часових дисбалансів між процентними активами та зобов’язаннями обумовлює необхідність коригування стратегій розвитку банку.

З метою врахування даних дисбалансів та ступеня імунізації банку від процентного ризику та ризику ліквідності в процесі реалізації стратегії ВОУБ автором розроблено механізм коригування її часових горизонтів через врахування дюрації фінансових активів та зобов’язань банку:

$$T = \frac{t_{plan}}{\sum_{i=1}^N median_i} \cdot trace \left(\begin{pmatrix} \frac{\sum FA_1}{\sum FL_1} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \frac{\sum FA_2}{\sum FL_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & 0 & \frac{\sum FA_N}{\sum FL_N} \end{pmatrix} \times \begin{pmatrix} median_1 \\ median_2 \\ \dots \\ median_N \end{pmatrix} \right) \quad (2)$$

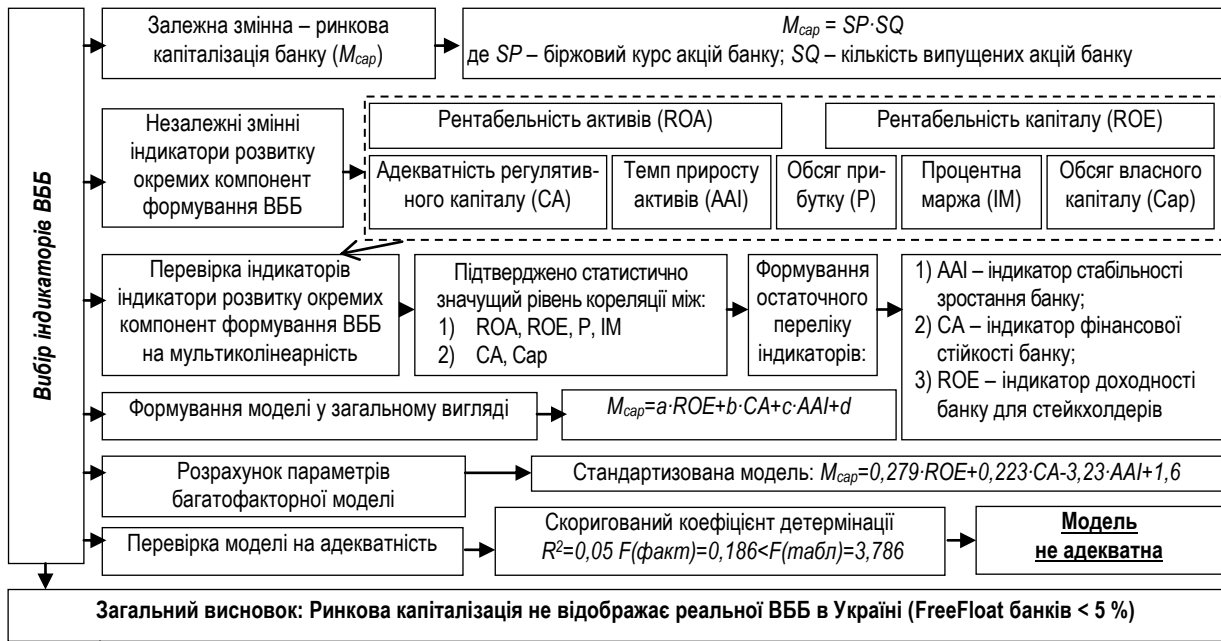
де T – оптимальний період реалізації стратегії ВОУБ з урахуванням рівня імунізації банку від процентного ризику та ризику ліквідності; t_{plan} – плановий період реалізації стратегії ВОУБ без урахування рівня імунізації банку від процентного ризику та ризику ліквідності; FA – вартість портфеля фінансових активів з однаковою інтервальною тривалістю; FL_i – вартість портфеля фінансових зобов'язань з однаковою інтервальною тривалістю; N – кількість груп фінансових активів та зобов'язань за тривалістю; $median_i$ – медіанне значення i -го часового інтервалу.

Врахування процентного ризику та дюрацій фінансових інструментів банку при визначенні оптимального терміну реалізації стратегії ВОУБ дозволяє врахувати процентну природу діяльності банку та вплив зміни стратегії ВОУБ на фінансові результати від операцій з фінансовими інструментами. Це дозволяє врахувати вартісно-часову структуру банківського балансу при визначенні оптимального терміну реалізації стратегії ВОУБ (збільшення терміну реалізації стратегії ВОУБ при більшій дюрації фінансових активів та зменшення – при більшій дюрації фінансових зобов'язань).

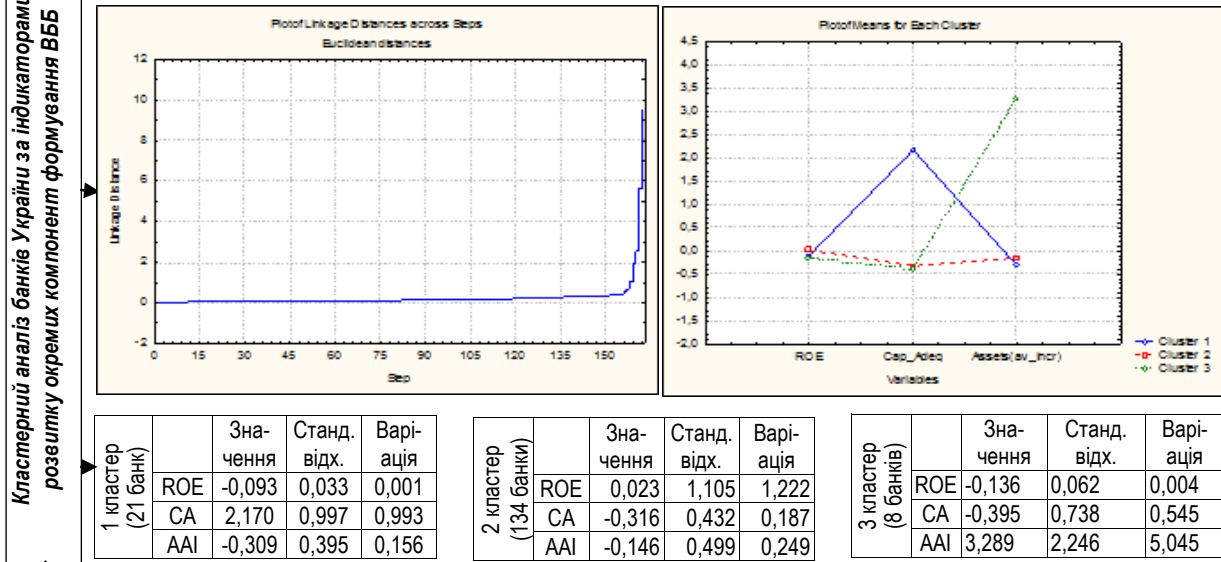
За розрахунками автора, для 11 найбільших банків України, які прозоро звітують про терміни погашення фінансових активів та зобов'язань, що мають процентну природу, найменших коригувань потребують часові горизонти реалізації стратегії ВОУБ ПАТ “УкрСиббанк” та ПАТ КБ “Приватбанк”, найбільших – ПАТ “ОТП банк” та ПАТ “Державний Ощадний банк України”. Необхідність збільшення часових горизонтів реалізації стратегій ВОУБ ПАТ “Державний Ощадний банк України” можна пояснити його участю в державних програмах іпотечного кредитування та активним інвестуванням у облігації внутрішньої державної позики, що в результаті призвело до високої дюрації активів. В той же час дюрація зобов'язань цього банку є досить високою (третьою серед досліджуваних банків), що пояснюється високим рівнем довіри населення до даного банку.

Однією з головних проблем при реалізації ВОУБ автор вважає встановлення чітких пріоритетів щодо розвитку окремих компонент формування ВББ та, відповідно, узгодження єдиної стратегії ВОУБ. Аналіз наукових праць свідчить, що узагальнюючим індикатором ВББ частіше за все вважається ринкова капіталізація банку, а індикаторами розвитку окремих компонент формування ВББ – рентабельність активів та капіталу, процентна маржа, адекватність регулятивного капіталу, темп приросту активів, обсяг прибутку та власного капіталу. В країнах з розвиненим фондовим ринком має місце щільний кореляційний зв'язок між ринковою капіталізацією банку та даними індикаторами. Здійснений автором кореляційно-регресійний аналіз (рис. 4) засвідчив відсутність такої залежності в Україні, враховуючи відсутність практики публічного обігу акцій

банків на організованому фондовому ринку України (лише 17 банків (або близько 10 % від загальної кількості) мають офіційні котирування на фондових біржах, при цьому обсяги торгів їх акціями є надзвичайно низькими).

Виходячи з відсутності єдиного індикатора ВББ в Україні, для її оцінювання слід використовувати систему індикаторів розвитку окремих компонент формування ВББ

Експертний аналіз рівня розвитку нематеріальних факторів ВОУБ у банках з різних кластерів

Кластер	Нематеріальні фактори ВОУБ				
	ЛК	КК	СК	ІК	ПК
1	+	+	-	-	+
2	-	+/-	+/-	+/-	-
3	+	+	-	+	+/-

ЛК – група чинників людського капіталу;
 КК – група чинників клієнтського капіталу;
 СК – група чинників соціального капіталу;
 ІК – група чинників інноваційного капіталу;
 ПК – група чинників процесного капіталу
 + рівень розвитку високий; +/- середній, - низький

Розробка стратегій ВОУБ для банків з різних кластерів

- ✓ Для кластера 1: стратегія ВОУБ, орієнтована на інноваційний та сталий розвиток;
- ✓ Для кластера 2: стратегія ВОУБ, орієнтована на підвищення внутрішніх операційних резервів;
- ✓ Для кластера 3: стратегія ВОУБ, орієнтована на сталий розвиток та підвищення внутрішніх операційних резервів

Рисунок 4 – Формування стратегій ВОУБ для різних кластерів банків України, виокремлених за рівнем розвитку окремих компонент ВББ

Враховуючи результати цього аналізу, основними детермінантами формування ВББ в Україні автор вважає: 1) забезпечення стабільності зростання банку (вимірюється середньорічним темпом приросту активів банку ААІ); 2) достатній рівень фінансової стійкості банку (вимірюється рівнем адекватності регулятивного капіталу банку СА); 3) високий рівень доходності для власників банку (вимірюється рівнем рентабельності капіталу банку ROE).

Здійснена автором кластеризація банків України за динамікою цих детермінант протягом 2012–2014 рр. дозволила виділити 3 кластери:

- кластер 1 – 21 банк з середнім рівнем ROE, високим рівнем СА та значним рівнем падіння ААІ, в більшості з яких введено тимчасову адміністрацію або які було фактично націоналізовано;
- кластер 2 – 134 банки з високим значенням ROE та дещо нижчими за середнє значеннями СА та ААІ, які мають невеликі можливості з розширення бізнесу внаслідок низького рівня фінансового левериджу та відносно сталої частки на ринку;
- кластер 3 – 8 банків з дуже високим рівнем ААІ, але низькими значеннями ROE та СА, які мають найкращі перспективи нарощування ВББ.

Для банків з кожного кластера автором розроблено рекомендації щодо стратегічних орієнтирів ВОУБ: для банків кластера 1 – розвиток соціального та інноваційного капіталу як фундаменту для довготривалого розвитку банку та його якісної трансформації; кластера 2 – вдосконалення операційних процесів та підвищення кваліфікації та мотивації персоналу; кластера 3 – зниження загального рівня ризиковості активних та пасивних операцій шляхом вдосконалення операційних процесів та розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення науково-прикладної задачі, що полягає у поглибленні існуючих та обґрунтуванні ряду нових науково-методичних підходів до реалізації концепції вартісно-орієнтованого управління в банках України.

За результатами дисертаційного дослідження зроблено такі висновки:

1. Реалізація концепції ВОУБ в Україні пов'язана з рядом проблем, основними з яких є: суттєва реструктуризація банківської системи, низький рівень транспарентності та прибутковості банків, фактична відсутність їх акцій у вільному обігу на біржовому ринку цінних паперів, недосконалість існуючих в них механізмів ризик-менеджменту, зниження міжнародних кредитних рейтингів України, девальвація національної валюти, політична та макроекономічна нестабільність тощо.

2. Традиційно в процесі ВОУБ увага концентрується на управлінні матеріальними чинниками формування ВББ, тоді як вплив нематеріальних чинників на інтереси стейкхолдерів розглядається переважно через маркетинговий канал. Такий підхід є недосконалим, тому слід детально аналізувати обидві групи чинників, причому як прямі, так і опосередковані канали їх впливу (вплив

матеріальних факторів через нематеріальні і навпаки). В сукупності це створює систему розгалужених та взаємообумовлених ланцюгів задоволення інтересів стейкхолдерів прямого, опосередкованого та системного впливу.

3. Сьогодні в Україні ключовими нематеріальними факторами ВОУБ є: управління відносинами з клієнтами, кредиторами та інвесторами, а також підвищення рівня інноваційності банку. Обґрунтування каналів впливу на якість ВОУБ груп чинників людського, клієнтського, соціального, процесного та інноваційного капіталу банку дозволяє визначати точки біфуркації як основу для координації управлінських рішень в процесі ВОУБ.

4. Оцінювання якості ВОУБ слід здійснювати на основі багатофакторної моделі, яка враховує узгодженість матеріальних та нематеріальних факторів. Результати моделювання на прикладі ПАТ “Райффайзен Банк Аваль” за даними 2004–2014 рр. засвідчили, що вирішальними для забезпечення якості ВОУБ є не маркетингові, а фінансово-управлінські фактори, зокрема частка прострочених кредитів у кредитному портфелі банку та ефективність витрат на персонал.

5. Індекс сталості розвитку банку слід визначати з урахуванням: 1) економічної доцільності його функціонування (позитивна динаміка рентабельності продажів); 2) операційної активності (високий рівень оборотності активів); 3) фінансової самостійності, наявності потенціалу до розширення діяльності (фінансовий леверидж); 4) зацікавленості власників у розвитку банку на тривалу перспективу (норма реінвестування). Рівень сталості розвитку є найвищим у: ПАТ “УкрСиббанк”, ПАТ “Перший український міжнародний банк”, ПАТ АБ “Укргазбанк” та ПАТ “Райффайзен Банк Аваль”; найнижчим – у банків з російським капіталом (ПАТ “Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк”, ПАТ “ВТБ Банк”, ПАТ “Дочірній банк Сбербанку Росії”, ПАТ “Альфа-Банк”).

6. Необхідною умовою забезпечення сталості розвитку банку в контексті зростання ВББ є імунізація його балансу, головним завданням якої є підбір такої комбінації активів і пасивів, яка дає змогу балансу в цілому стати нечутливим до змін ринкових ставок. Часові горизонти реалізації стратегії ВОУБ мають коригуватися через врахування дюрації фінансових активів та зобов'язань банку. Найменших коригувань потребують ПАТ “УкрСиббанк” та ПАТ КБ “Приватбанк”, найбільших – ПАТ “ОТП банк” та ПАТ “Державний Ощадний банк України”.

7. В Україні ринкова капіталізація банку не може вважатися узагальнюючим індикатором ВББ, виходячи з чого, слід орієнтуватися на індикатори розвитку окремих компонент формування ВББ (за результатами кореляційно-регресійного аналізу – це темп приросту активів, адекватність регулятивного капіталу, рентабельність капіталу). За динамікою цих детермінант виділено 3 кластери банків України, для кожного з яких розроблено стратегії управління чинниками людського, клієнтського, соціального, процесного та інноваційного капіталу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Монографії

1. Красюк І. В. Вартість банківського бізнесу як економічна категорія / Вартість банківського бізнесу : монографія / [А. О. Єпіфанов, С. В. Леонов, Й. Хабер та ін.] ; ред. д-р ек. наук А. О. Єпіфанов, д-р ек. наук С. В. Леонов. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”. – 2011. – С. 79–84 (0,13 друк. арк.).
2. Красюк І. В. Концептуальні засади побудови механізму управління кредитним ризиком банку / Т. А. Васильєва, І. В. Красюк / Управління ризиками банків : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – С. 102–128 (0,24 друк. арк.). *Особистий внесок: запропоновано механізм управління кредитним ризиком банку в контексті ВОУБ (0,12 друк. арк.).*
3. Красюк І. В. Управління достатністю капіталу банку / І. В. Красюк, О. М. Діденко, Г. М. Шульженко / Управління ризиками банків : монографія у 2 томах. Т. 2 : Управління ринковими ризиками та ризиками системних характеристик / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”. – 2012. – С. 163–177 (0,58 друк. арк.). *Особистий внесок: систематизовано джерела виникнення ризику зниження вартості капіталу банку (0,19 друк. арк.).*
4. Красюк І. В. Ефективність банківського бізнесу України в кризовий та посткризовий періоди функціонування банківської системи України / І. В. Красюк, А. В. Буряк, Г. М. Шульженко / Держава, підприємства та банки в системі антикризового управління / за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук О. Б. Афанасєвої. – Суми : Ярославна, 2013. – С. 308–315 (0,30 друк. арк.). *Особистий внесок: оцінено ефективність банківського бізнесу в Україні (0,10 друк. арк.).*

Публікації у наукових виданнях

5. Красюк І. В. Аналіз теоретичного підґрунтя визначення вартості бізнесу / І. В. Красюк // Економіка: проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. – Випуск 265: В 9 т. – Т. III. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. – С. 757–769 (0,50 друк. арк.).
6. Красюк І. В. Методичні засади вартісно-орієнтованого управління процентною діяльністю банку / Д. В. Олексіч, І. В. Красюк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2011. – Вип. II (42). Економічні науки. – Частина I. – С. 337–346 (0,36 друк. арк.). *Особистий внесок: визначено особливості врахування процентної природи діяльності банку при оцінюванні ВББ (0,18 друк. арк.).*

7. Красюк І. В. Сукупна вартість банку з урахуванням інтересів стейкхолдерів / І. В. Красюк // Вісник Української академії банківської справи. – 2014. – № 2(37). – С. 75–80 (0,46 друк. арк.).
8. Krasiuk I. V. Methodological principles of banking business cost assessment based on the method of market economic added value [Internet source] / I. V. Krasiuk // Economic Processes Management: International Scientific E-Journal. – 2014. – № 4. – Режим доступу : http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2014_4/2014_4_6.pdf (0,46 друк. арк.).
9. Красюк І. В. Розвиток науково-методичних підходів до оцінки вартості банківського бізнесу / І. В. Красюк // Бізнес Інформ. – 2015. – № 2. – С. 236–241 (0,54 друк. арк.).
10. Красюк І. В. Визначення чинників формування інтелектуального капіталу українського банку (на прикладі АТ “Райфайзен Банк Аваль”) / І. В. Красюк // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 200–208 (0,46 друк. арк.).
11. Красюк І. В. Максимізація вартості банку для стейкхолдерів як ключовий фактор вибору стратегії розвитку банку”) / І. В. Красюк // Вісник Сумського національного аграрного університету, Серія “Економіка і менеджмент”. – 2014. – № 12 (62). – С. 165–170 (0,57 друк. арк.).

Публікації у збірниках матеріалів конференцій

12. Красюк І. В. Фактори вартісноорієнтованого управління комерційним банком // Materialy V Miedzynarodowej naukowii-praktycznej konferencji “Wykształcenie i nauka bez granic – 2009”. Volume 1. Ekonomiczne nauki : Przemysl. Nauka i studia. – Str. 48–50 (0,08 друк. арк.).
13. Красюк І. В. Індикатори успішності вартісноорієнтованого управління комерційним банком // Проблеми формування нової економіки ХХІ століття: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 груд. 2009 р.: В 5 т. – Т. 4. Дніпропетровськ : Біла К.О., 2009. – С. 69–72 (0,13 друк. арк.).
14. Красюк І.В. Проблеми впровадження корпоративного управління в банках України в контексті реалізації концепції вартісно-орієнтованого банківського менеджменту // Фінансові та соціально-політичні проекти модернізації суспільства в умовах відновлення економічного зростання : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2011. – С. 66–68 (0,08 друк. арк.).
15. Красюк І. В. Концептуальні засади вартісноорієнтованого управління банком // Матеріали за 5-а Міжнародна научна практична конференція, “Будешето проблемите на световната наука”, 17–25 декември 2009. Том 1. Икономики. – София : “Бял ГРАД-БГ” ООД, 2009. – С. 24–25 (0,08 друк. арк.).
16. Красюк І. В. Вплив корпоративної соціальної відповідальності на розвиток вартісноорієнтованого управління в банках України // “Фінансово-кредитний механізм в соціально-економічному розвитку країни”, Міжнародна наук.-практична конф., 16–17 лютого 2011 р.: [тези]: у 2 т. / ред. рада:

- В. І. Веретенников [голова та ін.]. – Макіївка : Макіївський економ.-гуманітарний інст-т, 2011. – С. 91–93 (0,05 друк. арк.).
17. Красюк І. В. Методичні підходи до оцінки рівня сталого розвитку банку // Менеджмент, маркетинг, підприємництво: перспективні напрямки розвитку: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 20–21 лютого 2015 р.) / ГО “Центр економічних досліджень та розвитку”. – О. : ЦЕДР, 2015. – С. 92–94 (0,08 друк. арк.).
18. Красюк І. В. Ключові проблеми банківської системи України на шляху розвитку вартісно-орієнтованого управління банками // Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 27–28 лютого 2015 року) / ГО “Львівська економічна фундація”. У 2-х частинах. – Львів : ЛЕФ, 2015. – Ч. 2. – С. 55–57 (0,13 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Красюк І. В. Вартісно-орієнтоване управління банком – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, Суми, 2015.

Дисертація присвячена розвитку науково-методичних підходів до реалізації концепції вартісно-орієнтованого управління в банках (ВОУБ) України. В роботі систематизовано теоретичне підґрунтя, досвід та проблеми розвитку ВОУБ в Україні та світі; обґрунтовано систему ланцюгів явного та опосередкованого впливу матеріальних/нематеріальних факторів формування вартості на інтереси стейкхолдерів банку, а також канали впливу на підвищення якості ВОУБ; побудовано багатофакторну модель оцінювання якості ВОУБ; розроблено підхід до оцінювання рівня сталості розвитку банку як індикатора ефективності стратегії ВОУБ та механізм коригування часових горизонтів її реалізації через врахування дюрації фінансових активів та зобов’язань банку; розроблено систему індикаторів вартості банків в Україні та на їх основі – пропозиції щодо стратегії ВОУБ для банків з різних кластерів.

Ключові слова: банк, вартість банківського бізнесу, вартісно-орієнтоване управління банком, стейкхолдери, сталість розвитку банку.

АННОТАЦИЯ

Красюк И. В. Стоимостно-ориентированное управление банком. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – Деньги, финансы и кредит. – Государственное высшее учебное заведение “Украинская академия банковского дела Национального банка Украины”, Сумы, 2015.

Диссертация посвящена развитию научно-методических подходов к реализации концепции стоимостно-ориентированного управления в банках (СОУБ) Украины.

В работе обоснованы прямые и косвенные взаимосвязи между материальными и нематериальными факторами формирования стоимости банка, что позволило сформировать систему разветвленных и взаимообусловленных цепей их влияния на удовлетворение интересов каждой из трех групп стейкхолдеров (прямого, косвенного и системного действия).

Определены каналы воздействия на качество СОУБ групп факторов человеческого, клиентского, социального, процессного и инновационного капитала банка, что позволяет определять точки бифуркации стоимости по каждой из них как основу для координации управленческих решений.

Разработан научно-методический подход к оценке уровня устойчивости развития банка как индикатора эффективности реализации долгосрочной стратегии СОУБ, учитывающий уровень экономической целесообразности функционирования банка, его операционной активности и финансовой самостоятельности, а также заинтересованности владельцев в развитии банка на длительную перспективу. Рейтингование банков по этому показателю позволяет заблаговременно выявлять банки с низким уровнем эффективности СОУБ и ограниченными внутренними резервами для стабильного функционирования в долгосрочной перспективе.

Для оценки качества СОУБ разработана многофакторная модель, ориентированная на максимизацию отношения рыночной стоимости собственного капитала банка к стоимости его замещения, учитывающая согласованность маркетинговых и финансово-управленческих факторов СОУБ.

С целью учета фактора времени в процессе СОУБ предложен механизм корректировки временных горизонтов ее реализации, исходя из соотношения дюрации финансовых активов и обязательств банка, позволяющий учесть уровень иммунизации банка от процентного риска и риска ликвидности.

Разработаны стратегии управления факторами человеческого, клиентского, социального, процессного и инновационного капитала банка для трех кластеров банков Украины, выделенных по детерминантам формирования стоимости: среднегодовым темпам прироста активов банка, уровню адекватности регулятивного капитала и уровню рентабельности капитала.

Ключевые слова: банк, стоимость банковского бизнеса, стоимостно-ориентированное управление банком, стейкхолдеры, устойчивость развития банка.

SUMMARY

Krasyuk I.V. Value-oriented management of the bank. – Manuscript.

The dissertation for reception of scientific degree of candidate of economic science on speciality 08.00.08 – Money, finance and credit. – State Higher Educational Institution “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”, Sumy, 2015.

The thesis is devoted to the development of scientific and methodological approaches to the implementation of the concept of value-oriented management in banks (VOMB) Ukraine. The dissertation includes: theoretical background, experience and problems of VOMB's development in Ukraine and abroad; the system of chains of explicit and indirect effects of material/immaterial factors of the value formation on the interests of the bank's stakeholders, as well as channels of their influence on improvement of the VOMBs' quality; built multifactor model for evaluation of quality of the VOMB; the approach to the evaluation of the sustainability of the bank as an indicator of the efficiency of VOMB strategy and adjustment mechanism of time horizons for its implementation through consideration of the duration of assets and liabilities of the bank; the system of indicators of banks' value in Ukraine and based on them proposals for strategies of VOMB for banks from different clusters.

Keywords: bank, banking value, value-oriented bank management, stakeholders, sustainability of the bank.

Відповідальний за випуск
доктор економічних наук, професор
Васильєва Тетяна Анатоліївна

Підписано до друку 24.04.2015.
Формат 60x90/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”.
Адреса: вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 4694 від 19.03.2014